

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-03-07 Nr. 429-40
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *ERGO Insurance SE*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir draudikas sudarė Statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų ir civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį (draudimo liudijimo Nr. *Duomenys neskelbtini*) (toliau – Sutartis), kuria Statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų ir civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisyklių¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu laikotarpiui nuo 2021 m. lapkričio 12 d. iki 2023 m. gruodžio 1 d. buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję su apdrausto turto (vienbučio gyvenamojo namo, statybvietės adresas: *Duomenys neskelbtini*) sugadinimu, sunaikinimu ar praradimu dėl draudžiamojo įvykio.

2023 m. rugpjūčio 30 d. pareiškėjas pranešė draudikui apie 2023 m. rugpjūčio 28 d. nustatytus nebaigto statyti namo defektus, kuriuos, pareiškėjo teigimu, padarė netinkamai darbus atlikęs rangovas. Pareiškėjas taip pat pateikė draudikui MB *Inprova* parengtą defektinį aktą (toliau – Defektų aktas), kuriame aprašyti nustatyti įvairūs statinio defektai (pavyzdžiui, fasade fiksuoti apdaužymai nuo pastolių, vietomis suplėšyta namo stogo plėvelė, subraižyti stiklo paketai ir kt.). Gautos informacijos pagrindu draudikas pradėjo žalos administravimo procedūrą.

2023 m. rugpjūčio 31 d. draudikas raštu informavo pareiškėją, kad įvykį (įvairius defektus) laiko nedraudžiamuoju ir draudimo išmokos nemokės. Sprendimą draudikas grindė Taisyklių 67.2 ir 67.3 papunkčiais, pagal kuriuos draudimo išmoka nemokama už defektų turinčio ar padarius apdraustų darbų klaidų sukurto nekokybiško apdrausto turto keitimo, remonto ar šalinimo kaštus², taip pat už neatliktų apdraustų darbų vykdymą, netinkamai atliktų apdraustų darbų taisymą ar jų atlikimą iš naujo ir nekokybiškų medžiagų keitimą.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko sprendimu ir per atstovą pateikė draudikui pretenziją, kurioje nurodė nesutikimo su sprendimu nemokėti draudimo išmokos motyvus. Pareiškėjo teigimu, įvykis laikytinas draudžiamuoju įvykiu – staigiu ir netikėtu apdrausto turto sugadinimu, be to, Taisyklių 67.2 papunktyje nustatyta išimtis, t. y. nedraudžiamojo įvyko nuostata netaikoma kitoms kokybiškoms apdrausto turto dalims, kurios yra sugadinamos, sunaikinamos ar prarandamos dėl padarytų apdraustų darbų klaidų, defektų turinčio ar nekokybiškos apdrausto turto sukkelto draudžiamojo įvykio. Todėl, pareiškėjo vertinimu, draudiko sprendimas laikytinas nepagrįstu.

Draudikas pareiškėjo pretenziją tenkinti atsisakė, nurodė sprendimo nekeisias ir iš esmės pakartojė pranešime apie priimtą sprendimą nurodytą informaciją, be to, teigė, kad buvo kitų trukdžių, žalos administravimo metu trukdžiusių išsamiai įvertinti įvykio aplinkybes (per vėlai pranešta apie įvykį, nebuvo pateikta informacija apie kiekvieną defektą atskirai ir kt.).

¹ Patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2016 m. gruodžio 22 d. nutarimu Nr. 03-207.

² Defektu laikomi tokie trūkumai, kurie neatitinka projekcinėje dokumentacijoje nustatytų reikalavimų arba pažeidžia privalomus normatyvinius dokumentus.

Draudikas laikėsi pozicijos, kad nekokybiškai atlikti darbai nėra staigiai ir netikėtai atsitikęs įvykis, ir papildomai nurodė, kad atskiri defektai turėtų būti laikomi atskirais įvykiais, o tam, kad jie būtų pripažinti draudžiamaisiais, būtina informacija (pranešimai apie visus įvykius atskirai, jų datos, žalą padariusio rangovo paaiškinimai ir kt.) nebuvo pateikta, apgadinimų atsiradimo aplinkybės taip pat nebuvo nurodytos.

Nesutikęs su draudiko galutiniu sprendimu, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką, prašė išnagrinėti tarp šalių kilusį ginčą, pageidavo, kad statinio defektai būtų pripažinti draudžiamuoju įvykiu ir draudikas išmokėtų draudimo išmoką, apskaičiuotą atkuriamosios vertės metodu. Pareiškėjas nurodė sutinkąs, kad dalis rangovo padarytų defektų yra statybos darbų brokas, tačiau nesutiko, kad statybos darbų broku laikytini fasado apdaužymai ir langų (stiklų, langų rėmų, gumų) apgadinimai. Šie defektai, anot pareiškėjo, atsirado dėl neatsargaus rangovo elgesio. Pareiškėjas taip pat teigė, kad draudiko reikalavimai nurodyti kiekvieno apgadinimo konkrečią datą, pateikti rangovo paaiškinimus apie tai, kaip jis padarė žalą, negali būti įgyvendinti, nes defektus jis pastebėjo tik su ekspertais apžiūrėjęs turtą, o sutartis su rangovu yra nutraukta, paaiškinimų rangovas neteikia.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė savo sprendimo nemokėti draudimo išmokos nekeisiant. Atsiliepime, be kitų atsikirtimų į pareiškėjo kreipimosi motyvus, draudikas nurodė, kad pareiškėjas tinkamai nevykdė savo pareigų, susijusių su statinio projekto vykdymo priežiūros organizavimu, o tai lėmė pastato defektų atsiradimą ir pavėluotą jų pastebėjimą. Be to, dėl tinkamos priežiūros nebuvimo pareiškėjas pavėluotai pranešė apie įvykius, kurie, pagal savo pobūdį, statinio projektinę dokumentaciją bei kitas žinomas aplinkybes, labiausiai tikėtina, atsirado per ilgą laiko tarpą, o draudikas atitinkamai prarado galimybę objektyviai įvertinti tiksliai defektų atsiradimo aplinkybes.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo nemokėti draudimo išmokos, atlyginančios Defektų akte nurodytus fasado apdaužymus ir langų apgadinimus, pagrįstumo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina nustatyti ginčo šalių pateiktus duomenis apie įvykio aplinkybes ir nustatyti, ar pagal šalių sudarytą Sutartį ir turimus duomenis apie įvykių aplinkybes pareiškėjo nurodyti apdrausto statinio fasado ir langų apgadinimai laikytini draudžiamuoju (draudžiamaisiais) įvykiais, ar ne.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 42 straipsnio 1 dalimi, statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ir kultūros paveldo statinio tvarkomieji statybos darbai ir civilinė atsakomybė draudžiami privalomuoju draudimu, neatsižvelgiant į statinio projektavimo ir statybos finansavimo šaltinius, statinio nuosavybės formą bei statinio projektuotojo, statinio projekto (dalies) ekspertizės rangovo, statinio (dalies) ekspertizės rangovo, statinio statybos techninio prižiūrėtojo, statybos rangovo ir statytojo (užsakovo) juridinį statusą.

Pagal to paties straipsnio 3 dalį, draudžiant statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomuosius statybos darbus ir civilinę atsakomybę, draudimo objektas yra rangovo vykdomi statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomieji statybos darbai, jiems atlikti į draudimo objekto vietą pristatyti statybos produktai, taip pat rangovo civilinė atsakomybė už padarytą žalą tretiesiems asmenims ir statytojo (užsakovo) turtui, kuris nelaikomas statybos darbų rezultatu. Vykdamas statinio statybą pagal pasirašytas rangos sutartis, šis draudimas apima taip pat rangovo pasirinktų subrangovų vykdomus darbus ir jų civilinę atsakomybę.

Remiantis Statybos įstatymo 42 straipsnio 12 ir 13 dalimis, pirmiau nurodytų draudimo sutarčių sąlygos nustatomos draudimo veiklos priežiūros institucijos tvirtinamose atitinkamų

rūšių privalomojo draudimo taisyklėse.

Remdamasis Statybos įstatymų nuostatomis, Lietuvos bankas yra patvirtinęs Taisyklės, kurių pagrindu sudaryta šalių Sutartis. Taisyklių 1 punkte nustatyta, kad Taisyklėse yra reglamentuojamos statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų ir civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties sąlygos, draudimo sutarties šalių – draudiko ir draudėjo – ikisutartinės ir sutartinės teisės ir pareigos.

Pagal Taisyklių 6 punktą, Sutartimi apdrausti darbai – draudimo liudijime nurodyti statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomieji statybos darbai.

Draudžiamasis įvykis, vadovaujantis Taisyklių 66 punktu, yra staigus ir netikėtas apdrausto turto sugadinimas, sunaikinimas ar praradimas, atsiradęs draudimo laikotarpiu ir draudimo vietoje dėl bet kokios priežasties, išskyrus Taisyklėse nurodytus nedraudžiamuosius įvykius. Nedraudžiamieji įvykiai įtvirtinti Taisyklių 15.1–15.7 papunkčiuose, taip pat 67.1–67.19 papunkčiuose.

Pareiškėjo teigimu, Defektų akte užfiksuoti pastato fasado ir langų apgadinimai atsirado staiga ir netikėtai dėl rangovo kaltės, todėl įvykis turėtų būti pripažįstamas draudžiamuoju. Draudikas, savo ruožtu, teigia, kad pareiškėjas tinkamai nevykdė Taisyklėse įtvirtintų pareigų, susijusių su Sutarties vykdymu (neužtikrino, kad būtų laikomasi įstatymų keliamų reikalavimų, laiku nepranešė apie įvykį ir kt.) ir dėl šių priežasčių draudikas negali objektyviai įvertinti įvykio (įvykių) aplinkybių ir įsitikinti staigaus ir netikėto draudžiamąjo įvykio (įvykių) buvimu. Be to, anot draudiko, vien tik apgadinimų faktas nereiškia, kad įvykis (įvykiai) turėtų būti laikomas draudžiamuoju (draudžiamaisiais), nes pagal Taisyklių 67.2 ir 67.3 papunkčius: 1) nemokama draudimo išmoka už defektų turinčio ar padarius apdraustų darbų klaidų sukurto nekokybiško apdrausto turto keitimo, remonto ar šalinimo kaštus; 2) nemokama išmoka už netinkamai atliktų apdraustų darbų taisymą ar jų atlikimą iš naujo ir nekokybiškų medžiagų keitimą.

Šių ginčo šalių nurodytų aplinkybių kontekste pažymėtina, kad Taisyklėse yra įtvirtintos draudėjo ir apdraustojo pareigos draudimo sutarties galiojimo metu. Svarbu akcentuoti, kad draudimo santykių ypatumai lemia šių santykių dalyvių pareigą ypač glaudžiai bendradarbiauti ir kooperotis, padedant įgyvendinti vienas kitam savo teises bei vykdyti pareigas. Sąžiningai ir tinkamai įgyvendinti savo sutartines prievoles, jas įgyvendinant bendradarbiauti ir kooperotis įpareigoja ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.38 ir 6.200 straipsniuose įtvirtinti prievolių ir sutarčių vykdymo principai.

Pagal Taisyklių 39 punktą, draudimo sutarties galiojimo metu draudėjas ir apdraustasis, be kita ko, privalo laikytis ir kontroliuoti, kad visi apdraustieji laikytųsi įstatymuose, norminiuose aktuose, turto eksploatavimo taisyklėse, darbo saugos taisyklėse, bendrosiose priešgaisrinės saugos taisyklėse, priešgaisrinės apsaugos tarnybų nurodymuose ar gamintojo instrukcijose keliamų reikalavimų, taip pat laikytis kitų Taisyklėse ar draudimo sutartyje nurodytų pareigų.

Pagal Taisyklių 40 punktą, draudėjas ir (ar) apdraustasis, sužinoję apie draudžiamąjį įvykį arba įvykį, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, privalo apie tai nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas, raštu pranešti draudikui. Draudėjas ir (ar) apdraustasis privalo raštu nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 7 darbo dienas, pranešti draudikui apie visus įvykius ar aplinkybes, kurių pagrindu draudėjui ir (ar) apdraustajam gali būti pareikštas reikalavimas atlyginti žalą pagal Taisyklių nuostatas ir kurie yra susiję arba, draudėjo ir apdraustojo nuomone, gali būti susiję su apdraustais darbais.

Pagal Taisyklių 42 punktą, draudėjas ir (ar) apdraustasis turi imtis jam prieinamų protingų priemonių galimai žalai sumažinti, laikydamasis draudiko nurodymų, jeigu tokie nurodymai draudėjui ir (ar) apdraustajam buvo duoti. Remiantis Taisyklių 46 punktu, draudėjas ir (ar) apdraustasis privalo pateikti draudikui visus su įvykiu susijusius ir (ar) draudiko nurodytus dokumentus, reikalingus draudžiamąjo įvykio faktui, aplinkybėms, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti.

Taisyklių 43 punkte nustatyta, kad jeigu draudėjas, naudos gavėjas ir (ar) apdraustasis nevykdo Taisyklių 40 punkte nustatytos pareigos, draudikas turi teisę atsisakyti išmokėti draudimo išmoką arba ją sumažinti, atsižvelgdamas į tai, ar draudėjas, naudos gavėjas ir (ar) apdraustasis savo pareigos neįvykdė tyčia ar dėl neatsargumo, išskyrus atvejus, kai įrodoma, kad apie draudžiamąjį įvykį draudikas sužinojo laiku, arba kai nepranešimas apie draudžiamąjį įvykį neturi įtakos draudiko pareigai išmokėti draudimo išmoką. Teisė atsisakyti mokėti draudimo išmoką ar ją sumažinti, kai yra pažeidžiama pareiga pranešti apie įvykį draudimo

sutartyje nustatytu būdu, yra įtvirtinta ir Civilinio kodekso 6.1012 straipsnio 2 dalyje. Išmokos mažinimas ar nemokėjimas negalimas tuomet, kai įrodoma, kad apie draudžiamąjį įvykį draudikas sužinojo laiku arba kai nepranešimas apie draudžiamąjį įvykį neturi įtakos draudiko pareigai išmokėti draudimo išmoką.

Kaip matyti iš bylos duomenų, draudikas laikėsi pozicijos, kad pareiškėjas iš esmės nevykdė Taisyklių 39 punkte įvardytų pareigų, įskaitant tai, kad nevykdė statybos darbų priežiūros, ir tai buvo viena iš priežasčių, kad sugadinimai nebuvo pastebėti laiku, t. y. po jų padarymo buvo daroma tęstinė žala ir kt. Ši priežastis lėmė ir tai, kad buvo nesilaikyta Taisyklių 40 punkte įtvirtintų pranešimo apie įvykius terminų, nes apie žalą buvo sužinota tik tada, kai buvo atlikta statinio apžiūra.

Atsižvelgiant į šiuos draudiko argumentus, pažymėtina, kad, vadovaujantis Statybų įstatymo 35 straipsniu, statinio statybos techninė priežiūra privaloma (išskyrus atvejus, kai statinių statyba vykdoma ūkio būdu), kai statybos darbai turi būti vykdomi vadovaujantis šiais dokumentais: statybos projektu, rekonstravimo projektu, pastato atnaujinimo (modernizavimo) projektu, kapitalinio remonto projektu, griovimo projektu, griovimo aprašu. Šiuo atveju apdrausti statybos darbai buvo vykdomi pagal statybos projektą, ne ūkio būdu, todėl statybų techninė priežiūra buvo privaloma. Statinio statybos techninė priežiūra laikoma statytojo (užsakovo) organizuojama statinio statybos priežiūra, kurios tikslas – kontroliuoti, ar statinys statomas pagal statinio projektą, statybos rangos sutarties sąlygas, taip pat normatyvinių statybos techninių dokumentų, normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų ir kitų teisės aktų reikalavimus (Statybų įstatymo 2 straipsnio 76 punktą). Statinio statybos techninės priežiūros atlikimo tvarką nustatyto Vyriausybės įgaliota institucija.

Statinio statybos priežiūrai vadovauja statinio statybos techninis prižiūrėtojas, t. y. architektas ar statybos inžinierius, kuris, atstovaudamas statytojui (užsakovui), be kita ko, atlieka ir statinio statybos bendrosios techninės priežiūros vadovo funkcijas, koordinuoja specialiąją statinio statybos priežiūrą, jos vadovų veiklą ir pagal kompetenciją atsako už pastatyto statinio normatyvinę kokybę (Statybų įstatymo 2 straipsnio 78 punktą). Pagal Statybos įstatymo 19 straipsnio 1 dalį, statinio statybos techninį prižiūrėtoją Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka skiria (samdo) statinio statytojas (užsakovas). Pagal Statybų įstatymo 18 straipsnio 8 dalies 3 punktą, rangovas neturi teisės vykdyti paties statomo statinio statybos techninės priežiūros ir šio statinio projekto bei šio statinio ekspertizės.

Statybos įstatymo 19 straipsnio 2-7 dalyse įtvirtintos statybos techninio prižiūrėtojo teisės ir pareigos, įskaitant pareigas tikrinti, kad statyba būtų atliekama pagal statinio projektą, tikrinti atliktų statybos darbų kokybę ir mastą, informuoti statytoją (užsakovą) apie atliktus statybos darbus, kurie neatitinka statinio normatyvinės kokybės reikalavimų, tikrinti ir priimti paslėptus statybos darbus ir paslėptas statinio konstrukcijas, atlikti bendrosios statinio statybos techninės priežiūros vadovo funkcijas, koordinuoti specialiąją statinio statybos techninę priežiūrą ir kt. Vadovaudamasis įstatymo 8 dalimi, techninis prižiūrėtojas, be kita ko, turi teisę reikalauti, kad rangovas pašalintų statinio projekto, normatyvinių statybos techninių dokumentų ir normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų reikalavimų pažeidimus, ištaisytų statinio normatyvinės kokybės pažeidimus ir kt.

Pagal statybos techninio reglamento STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ (toliau – STR) 97 punktą, statinio statybos techninio prižiūrėtojo veikla vykdoma pagal jo ir statytojo (užsakovo) sutartį (arba paskyrus statinio statybos techninį prižiūrėtoją įsakymu ar kitu tvarkomuoju dokumentu, nustatytu įmonės įstatuose).

Pagal STR 98 punktą, jei statinio statybos techninio prižiūrėtojo (bendrosios statinio statybos techninės priežiūros vadovo) parinkimas pavedamas juridiniam asmeniui (įskaitant projektavimo įmonę, parengusią to statinio projektą), sudaroma techninės priežiūros sutartis su tuo juridiniu asmeniu, o jeigu statinio statybos techniniu prižiūrėtoju (bendrosios statinio statybos techninės priežiūros vadovu) pasirinktas fizinis asmuo, tai statytojas (užsakovas) sudaro sutartį su tuo fiziniu asmeniu Civilinio kodekso, Darbo kodekso ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

STR 99 punkte nustatyta, kad draudžiama sudaryti sutartį techninei priežiūrai atlikti su to statinio statybos rangovu ar jo įmonėje dirbančiais fiziniiais asmenimis, taip pat su projektuotojais, fiziniiais ar juridiniais asmenimis, turinčiais (ar turėjusiais) sutartinių santykių su rangovu dėl techninės priežiūros objekto projektavimo darbų atlikimo.

Statinio statybos techninės priežiūros tvarka detalčiai aprašyta STR 108.1–108.25 papunkčiuose, pavyzdžiui, statybos techninės priežiūros vadovas tikrina per visą statinio

statybos laiką, kad statinys būtų statomas pagal statinio projektą, laikantis įstatymų, kitų teisės aktų, normatyvinių statybos techninių dokumentų, normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų, prisijungimo sąlygų, statybą leidžiančio dokumento reikalavimų, kontroliuoja statybos darbų normatyvinę kokybę, jų atlikimo pagal darbų technologiją nuoseklumą, tikrina, kad statybos metu naudojamų statybos produktų bei įrenginių kokybė, nurodyta atitikties dokumentuose, atitiktų reikalavimus, nurodytus statinio projekto techninėse specifikacijose, ir kt. Be to, statybos techninis prižiūrėtojas privalo būti statybvietėje pradedant kiekvieną naują statybos darbų technologinį procesą ir jo metu ne rečiau kaip 2 kartus per savaitę ir kt.

Iš bylos duomenų ir ginčo nagrinėjimo metu gautų papildomų paaiškinimų darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju statybos techninis prižiūrėtojas nebuvo pasamdytas, t. y. nebuvo laikomasi teisės aktuose nustatytos tvarkos. Pareiškėjas Lietuvos bankui patvirtino, kad techninio prižiūrėtojo funkcijų įgyvendinimo buvo tikimasi iš paties rangovo, kuris teigė turįs didelę patirtį statybose, ir tik rangovui dingus buvo suorganizuota statinio defektų patikra. Tačiau, kaip minėta pirmiau, remiantis teisės aktų reikalavimais, rangovas statybų techninio prižiūrėtojo funkcijų vykdyti negali, prižiūrėtoją samdo užsakovas, šiuo atveju – pareiškėjas. Šių aplinkybių kontekste susiklostė situacija, kai niekas neatliko vykdomų statybos darbų techninės priežiūros, t. y. nevertino rangovo atliekamų darbų kokybės, neprižiūrėjo vykdomų statybos procesų, taikomų technologijų ir neatliko kitų statybų techniniam prižiūrėtojui priskirtų pareigų.

Lietuvos banko nuomone, jeigu būtų laikomasi teisės aktuose nustatytų reikalavimų, tai statinio defektai, nustatyti Defektų akte ir įvardyti pareiškėjo kreipimesi į Lietuvos banką, galėjo būti pastebėti nedelsiant po jų padarymo, dalies defektų būtų buvusi galimybė išvengti ar sustabdyti žalos darymą. Dėl šios pareigos nevykdymo susidaro situacija, kai pareiškėjas negali pateikti jokios informacijos apie apgadinimų atsiradimo laiką ir tiksliai priežastis, apgadinimų atsiradimo išsidėstymą laike, jų netikėtumą ir kitas aplinkybes, būtinas įvertinti sprendžiant dėl įvykio pripažinimo draudžiamuoju ar nedraudžiamuoju. Nors preliminariai galima išvada, kad defektus sukėlė rangovas ar jo pasitelkti subrangovai, tačiau tapo itin sudėtinga nustatyti, ar apgadinimai laikytini draudžiamaisiais pagal Taisyklės ir jų pagrindu sudarytą Sutartį.

Pirmiau aptartos pareigos pasamdyti statybos techninį prižiūrėtoją nevykdymas laikytinas Taisyklių 39 papunktyje nustatytų draudėjo pareigų pažeidimu. Be to, šios pareigos nevykdymas turėjo įtakos ir Taisyklių 40 ir 42 punktuose nustatytų pareigų įgyvendinimui, t. y. apie įvykius buvo panešta ne per 3 ar 7 dienas po defektų atsiradimo, o po to, kai statybos darbus atlikęs rangovas, kaip nurodė pareiškėjas, „pabėgo“ ir buvo pasamdyti specialistai padarytai žalai įvertinti. Atitinkamai, laiku nesužinojus apie daromus apgadinimus, nėra galimybės imtis priemonių žalai sustabdyti ar sumažinti.

Nagrinėjamu atveju taip pat nėra aiškus visų nurodytų defektų atsiradimo laikas, t. y. nėra žinoma ir nėra duomenų (pavyzdžiui, darbų priėmimo etapais duomenų ar kt.), kurie leistų objektyviai nustatyti apgadinimų atsiradimo momentą, juos susieti su konkrečia darbų diena, konkretais rangovo ar subrangovo veiksmais, konkrečiu vykdytų darbų etapu. Jie iš esmės galėjo atsirasti bet kuriuo rangos sutarties vykdymo metu, gali būti tiek tęstinio pobūdžio (pavyzdžiui, fasado apdaužymai, tikėtina, atsirado dėl nuolatinio neteisingai sumontuotų pastolių kontaktavimo su fasadu), tiek vienkartiniai (pavyzdžiui, atskiri langų įbrėžimai ar pan.) ir kt. Pareiškėjui nesilaikius Taisyklėse nustatytų pareigų, susijusių su tinkamu Sutarties vykdymu (ypač neužtikrinus statybų techninės priežiūros ir laiku nepranešus apie įvykius), ne tik stipriai padidėjo draudimo rizika (draudžiamųjų įvykių tikėtinumai), bet ir draudikas prarado galimybę objektyviai ir visapusiškai įvertinti susiklosčiusią padėtį bei nustatyti tiksliai apgadinimų atsiradimo aplinkybes, taip pat nustatyti, ar įvykiai laikytini draudžiamaisiais, ar nedraudžiamaisiais. Esant šioms aplinkybėms, tampa apsunkintu vertinimas, ar įvykis atitinka pagrindines draudžiamąjį įvykio sąlygas (staigus ir netikėtas).

Pažymėtina, kad, pagal Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalies 1 punktą, draudikas neturi teisės išmokėti draudimo išmoką, neįsitikinęs, kad draudžiamasis įvykis buvo, o pagal to paties straipsnio 7 dalį, draudikas privalo įrodyti aplinkybes, atleidžiančias jį nuo draudimo išmokos mokėjimo ar suteikiančias teisę sumažinti draudimo išmoką. To paties straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad draudikas, atsisakydamas mokėti arba sumažindamas draudimo išmoką dėl to, kad draudėjas pažeidė draudimo sutarties sąlygas, privalo atsižvelgti į draudėjo kaltę, draudimo sutarties sąlygų pažeidimo sunkumą, jo priežastinį ryšį su draudžiamuoju įvykiu, žalos, atsiradusios dėl pažeidimo, dydį.

Apibendrinamas bylos nagrinėjimo metu gautus duomenis, Lietuvos bankas vertina, kad nagrinėjamu individualiu atveju dėl pirmiau aptartų Taisyklių 39, 40 ir 42 punktuose

nustatytų pareigų visumos netinkamo vykdymo (pranešimo apie įvykį terminų praleidimo, norminių teisės aktų reikalavimų laikymosi neužtikrinimo, pasireiškusio per statybų techninės priežiūros nevykdymą, neįgyvendintos pareigos imtis priemonių žalai sustabdyti ar sumažinti ir kt.) draudikas iš esmės prarado galimybę objektyviai įvertinti įvykio (įvykių) aplinkybes ir įsitikinti draudžiamąjį įvykio buvimu (nėra duomenų, kuriais remiantis būtų galima objektyviai įvertinti, kiek draudžiamųjų įvykių įvyko, kokia žala kiekvieno jų metu buvo padaryta, kokiomis aplinkybėmis apgadinimai buvo padaryti, kada jie buvo padaryti ir kt.). Atsižvelgiant į tai konstatuotina, kad draudiko sprendimas nemokėti draudimo išmokos yra pagrįstas, o pareiškėjo reikalavimai atmestini.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis